

KANAL

STIK NARAVNE LEPOTE IN PESTRE KULTURNE DEDIŠČINE

Seminarska naloga
Tekmovanje Turistični vodnik 2025

AVTOR: Lana Ferlinc Fikfak
MENTOR: prof. Tomaž Kofol
Šempeter pri Gorici, maj 2025

1. Kazalo vsebine

1.	Kazalo vsebine	2
2.	Kazalo slik	2
3.	Uvod	4
4.	Predstavitev kraja	5
4.1	Geografija	5
4.2	Zgodovina	5
4.3	Kulturna dediščina	6
5.	Tehnični način vodenja	9
6.	Vodenje po odsekih	9
6.1	Sprejem gostov in ogled mestnega jedra Kanala	9
6.2	Ogled Kanalskega mostu in predstavitev tradicije skokov v sočo	10
6.3	Obisk galerije Rika Debenjaka in lokalne tržnice	11
6.4	Kosilo v gostilni Križnič	12
6.5	Ogled parka Pečno	13
5.6	Zaključek vodenja	13
7.	Stroški	13

2. Kazalo slik

Slika 1	Grb občine Kanal ob SOČI	4
Slika 2	LEGA KANALA NA ZEMLJEVIDU SLOVENIJE	5
Slika 3	STAR ZEMLJEVID KANALA	5
Slika 4	KANALSKI GRAD	6
Slika 5	VOJAKI NA KANALSKEM MOSTU	6
Slika 6	TOVARNA SVILE V SPODNJEM KOTU 1907 PRED POŽAROM	6
Slika 7	KONTRADA Z VRHA	7
Slika 8	TRG KONTRADA	7
Slika 9	Kanalski most	7
Slika 10	Gotska hiša	8
Slika 11	Cerkev Marijinega Vnebovzetja	8
Slika 12	NEPTUNOV VODNJAK	8
Slika 13	ČASOVNICA	9
Slika 14	CERKEV MARIJINEGA VNEBOVZETJA	10
Slika 15	TIC KANAL	10
Slika 16	ZNAN KANALSKI MOST	10
Slika 17	KANALSKI MOST	11
Slika 19	KIP VALENTINA STANIČA	11
Slika 18	VALENTIN STANIČ	11
Slika 20	KIP RIKA DEBENJAKA	12
Slika 21	TRŽNICA Z DOMAČIM SIROM	12

Slika 22 GOSTIŠČE KRIŽNIČ Z ENIM OD OBZIDNIH STOLPOV.....	12
Slika 23 tabela stroškov	13

3. Uvod

Sem Lana Ferlinc Fikfak, dijakinja 2. letnika programa Gastronomija in turizem na Biotehniški šoli v Šempetru pri Gorici. Tukaj je seminarska naloga, ki je bila napisana in oblikovana v okviru tekmovanja Turistični vodnik 2025. V nalogi je predstavljen načrt turističnega vodenja z naslovom Kanal stik naravne lepote in pestre kulturne dediščine. Cilj naloge je predstaviti manj znano, a izjemno slikovito destinacijo Kanal ob Soči, ki s svojo bogato kulturno, naravno in gastronomsko dediščino obiskovalcu ponuja edinstveno doživetje. Kanal leži ob smaragdni reki Soči in spada pod Občino Kanal ob Soči ter pod Turistični center Kanal.

Vsi kraji, ki jih bomo obiskali, imajo bogato tehniško in kulturno dediščino, prepleteno z neokrnjeno naravo in bogato zgodovino. Velik poudarek v nalogi je namenjen tudi zgodovini, znamenitostim in etimologiji kraja, ki je skozi stoletja ohranjal svojo identiteto na stičišču pomembnih prometnih in kulturnih poti.

Naslov naloge nam že sam po sebi napoveduje, da bomo na enodnevnem izletu spoznali dejavnosti in zgodbe, ki so omogočile preživetje lokalnega prebivalstva skozi zahtevna obdobja 19. in 20. stoletja. Program izleta vključuje ogled mestnega jedra Kanala, cerkve Marijinega vnebovzvetja, beneške hiše, znamenitega Kanalskega mostu, kjer vsako leto potekajo tradicionalni skoki v Sočo, obisk Galerije Rika Debenjaka ter okušanje domačih izdelkov na lokalni tržnici.

Poseben del doživetja je tudi okušanje kulinarčnih posebnosti Kanala, vključno z domačimi siri z Banjške planote in tradicionalnimi jedmi, ki odražajo preplet narave in tradicije. Našo pot bomo zaključili z obiskom naravnega parka Pečno.

Kanal ob Soči ima izjemen turistični potencial, saj ponuja raznolika doživetja za vse, ki iščejo stik z naravo, zgodovino in pristno lokalno kulturo.

Slika 1 Grb občine Kanal ob SOČI

4. Predstavitev kraja

4.1 Geografija

Kanal ob Soči je majhno, a slikovito mesto, ki se nahaja v zahodnem delu Slovenije, ob smaragdni reki Soči, na Goriškem natančneje spodnjem Posočju. Mesto obdaja čudovita narava na eni strani se dviga hribovita Banjška planota, Kanalski Kolovrat pa na drugi strani Soče, ki s svojimi brzičami in tolmeni ustvarja slikovito kuliso. Leži na nadmorski višini približno 103 metrov in meri 3,4 km². Kanal ima okoli 1.150 prebivalcev. Zaradi milega sredozemskega podnebja, ki prekriva soško dolino tukaj uspevajo čiprese in druge zimzelene rastline. Do Kanala se lahko pripeljemo z avtobusom, vlakom, avtomobilom, motorjem tudi z kolesom.

Slika 2 LEGA KANALA NA ZEMLJEVIDU SLOVENIJE

Slika 3 STAR ZEMLJEVID KANALA

4.2 Zgodovina

Kanal ob Soči ima resnično bogato in pestro zgodovino, ki sega v rimske čase. Od rimskega obdobja je kar nekaj časovnih obdobji ključnih. V rimskem času je bil Kanal pomemben, ker so ravno v tem obdobju zgradili prvi most čez reko Sočo to pomeni, da so že takrat videli povezavo med levim in desnim bregom reke. V srednjem veku med 12 in 13 stoletjem se je pod gradom oblikovalo naselje, ki je leta 1140 prvič tudi pisno omenjeno. V srednjem veku je bil zavarovan z mestnim obzidjem, katerega sledove lahko še danes občudujemo v starem mestnem jedru. V novem veku in turških upadih je sam kraj večkrat nastradal in bil napaden. Napoleonovo obdobje v začetku 19 st je Kanal za kratek čas zasedla franška vojska pod Napoleonom. Zanimiva anekdota pravi da je na desnem bregu ob gradu pokopali Napoleonovega konja in se danes se tistemu predelu reče na Konjevem. Pod Avstro-ogrska monarhijo je postal Kanal pomembnejše upravno središče imel je davkarijo in čarino. V 19 stoletju so se začeli naseljevati Italijani odprli so tkalnico in tovarno svile, ki je delovala do požara 1908. V tem času so bile ustanovljene prve izobraževalne ustanove Šola 1825, bralno društvo 1848, narodna čitalnica 1867. Prva svetovna vojna je močno zaznamovala Avstrijo so razselili most čez Sočo, sam kraj pa so porušili italijanski vojaki med obstreljevanjem gradu. Po vojni je bil most obnovljen baročni grad pa je bil preurejan v bivalno stavbo. Po drugi

svetovni vojni je Kanal del Jugoslavije nato Slovenije ohranja svojo lego ob Soči in svojo zgodovinsko dediščino čeprav je bil v preteklosti večkrat prizadet.

V srednjem veku je bil zavarovan z mestnim obzidjem, katerega sledove lahko še danes občudujemo v starem mestnem jedru.

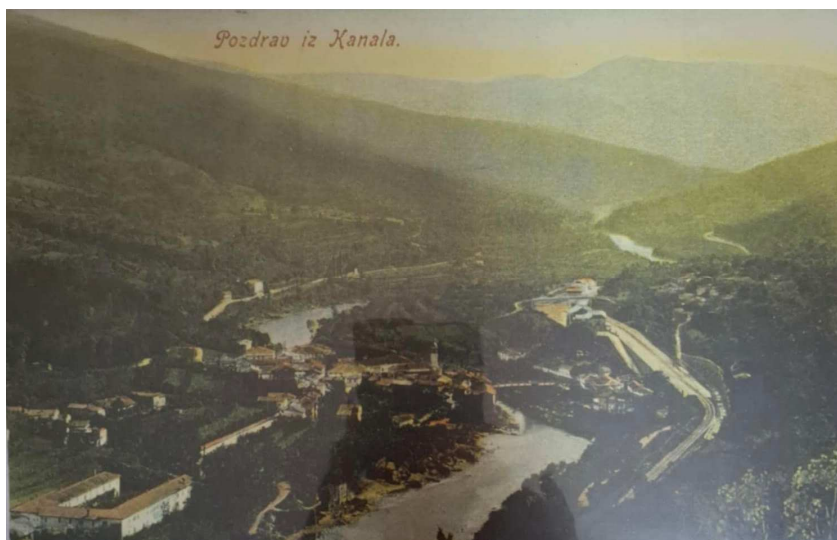
Ime Kanal se v virih prvič omeni že v 12. stoletju, najverjetneje pa izvira iz latinske besede *canalis*, kar pomeni "vodna struga" – ime, ki odlično opiše lego in značaj kraja ob reki Soči.

Slika 5 VOJAKI NA KANALSKEM MOSTU

Slika 4 KANALSKI GRAD

Slika 6 TOVARNA SVILE V SPODNJEM KOTU 1907 PRED POŽAROM

4.3 Kulturna dediščina

- KONTRADA (Glavni trg) srce starega mestnega jedra, kontrada prikazuje očarljivo mešanico arhitekturnih slogov, ki so se razvijali od visokega srednjega veka do 19. stoletja. Trg je bil nekoč obdan z obrambnim zidom s stolpi katerih ostanki so še danes vidni. Leta 2019 je bila kontrada revitalizirana po načrtih arhitekta Roberta Potokarja z igrivo postavitvijo soških kamnov, ki spominjajo na rečne valove. Ključne stavbe okoli trga vključujejo Gotsko hišo, ki morda izvira že iz 11. stoletja in ima poznogotski kamniti portal, ter kolarjevo hišo v kateri danes domujeta galerija Rika Debenjaka in spominska soba posvečena lokalnemu slikarju in grafiku.

Slika 7 KONTRADA Z VRHA

Slika 8 TRG KONTRADA

- Obrambni stolpi (BASTIONI) Kanal je imel nekoč utrjeno središče z obrambnim zidovjem, ki ga je ščitil pred turškimi upadi ohranjeni so trije stolpi v enem se nahaja galerija Rika Debenjaka.
- Kanalski most Pomemben simbol mesta prvi most čez Sočo v Kanalu je bil lesen zgrajen leta 580 skozi zgodovino je bil most večkrat porušen in obnovljen sedanji kamnit most sega v leto 1920 po tem, ko je bil prvotni porušen v prvi svetovni vojni. Visok je 18m.

Slika 9 Kanalski most

- Gotska hiša Velja za najstarejšo hišo v Kanalu nahaja se na kontradi ima dobro ohranjen poznogotski kamniti portal deli hiše vključno z okni v zgornjem nadstropju bi lahko bili celo starejši od portala. V njej se nahaja spominska soba posvečena skladatelju Mariju Kogoju.

Slika 10 Gotska hiša

- Spominska cerkev Marijinega Vnebovzetja Začetki cerkve segajo v 13 stoletje sedanja gotska zgradba pa je bila zgrajena v 1430 letih. Skozi stoletja je bila pridelana z baročnimi ladjami in neoklasicističnimi (fasada in elementi). Zvonik prvotno zgrajen 1632 je bil porušen v 1 svetovni vojni in kasneje obnovljen v renesančnem slogu.

Slika 11 Cerkev Marijinega Vnebovzetja

- Neptunov vodnjak nahaja se v središču mesta ob župnijski cerkvi zgrajen leta 1815 domačini mu rečejo tudi Matija.

Slika 12 NEPTUNOV
VODNJAK

Današnji Kanal je mirno, prijetno mesto z močnim občutkom za tradicijo in naravno dediščino. Kraj še vedno ohranja običaje, kot so skoki z mosta, različne lokalne prireditve in kulinarčna srečanja, kjer lahko obiskovalci okušajo domače jedi in produkte iz okolice.

Ime Kanal se v virih prvič omeni že v 12. stoletju, najverjetneje pa izvira iz latinske besede *canalis*, kar pomeni "vodna struga" – ime, ki odlično opiše lego in značaj kraja ob reki Soči.

5 Tehnični načrt vodenja

DATUM: po dogovoru

ŠTEVILO GOSTOV: 15

STRUKTURA GOSTOV: odrasli srednjih let, seniorji

ZBOR: avtobusna postaja Kanal

ZBOR OB ODHODU: avtobusna postaja Kanal

URA: 10.00h

TRAJANJE: 4ur

ČAS	AKTIVNOST
10.00	Prihod v Kanal, sprejem skupine
10.15-10.45	Sprehod po mestnem jedru: ogled cerkve Marijinega vnebovzetja, beneške hiše, Kontrade, TIC Kanal
10.45-11.15	Kanalski most, skoki iz mosta, zgodba o tekmovanju, fotografiranje
11.15-12.15	Galerija Rika Debenjaka-ogled razstave, obisk lokalnega trga-ogled tržnic, nakup, degustacija domačega sira iz Banjške planote in ostalih dobrot
12.15-13.00	Kosilo v gostilni Križnič: juha, glavna jed, sladica
13.00-14.00	Sprehod do parka Pečno, ogled
14.00-14.15	Zaključek dneva

Slika 13 ČASOVNIŠKA

6. Vodenje po odsekih

6.1 Sprejem gostov in ogled mestnega jedra Kanala

Ob prihodu ob 10. uri lokalni vodnik pričaka skupino na glavnem trgu v Kanalu. Gostom razdeli brošuro o zgodovini in znamenitostih Kanala. Sledi kratka predstavitev kraja. Kanal je s svojo lego ob Soči že od srednjega veka pomembno trgovsko središče in strateška točka na prehodu med Goriško in Posočjem.

Sprehod po mestnem jedru obsega ogled cerkve Marijinega vnebovzetja, kjer vodnik predstavi zgodovino cerkve in njeno pomembno vlogo v življenju krajanov.

Nato se sprehodimo mimo beneške hiše, katere arhitektura priča o vplivu Beneške republike, ter skozi ozke kontrade – stare mestne ulice.

Obiskali bomo tudi TIC Kanal, kjer gostje dobijo dodatne informacije o krajevni ponudbi.

Slika 15 TIKANAL

Slika 16 ZNAN KANALSKI MOST

Slika 14 CERKVA MARIJINEGA VNEBOVZETJA

6.2 Oglad Kanalskega mostu in predstavitev tradicije skokov v Sočo

Po ogledu mestnega jedra se skupina odpravi k najpomembnejšemu simbolu Kanala – Kanalskemu mostu. Most, zgrajen v 19. stoletju, danes povezuje oba bregova Soče in je prizorišče tradicionalnih poletnih skokov v reko.

Vodnik predstavi zgodovino gradnje mostu, legende, povezane z njim, in razvoj znamenitih skokov v Sočo, ki vsako leto pritegnejo množico obiskovalcev. Gostje imajo čas za fotografiranje in uživanje v razgledu na smaragdno reko.

Ob tem vodnik naveže tudi povezavo med reko Sočo in pesnikom Simonom Gregorčičem, ki je Soči posvetil svojo znamenito pesem "Soči". Pesnik, rojen v bližini, je v svojih verzih opeval lepoto in veličino te reke, ki je že stoletja navdih za domačine in umetnike.

Kanal s svojo lego ob Soči še danes živi v ritmu reke – tako skozi kulturne prireditve kot tudi skozi vsakdanje življenje krajanov, ki so z reko tesno povezani.

Slika 17 KANALSKI MOST

6.3 Obisk galerije Rika Debenjaka in lokalne tržnice

Nato se skupina odpravi do Galerije Rika Debenjaka, ki je urejena v stari župniščni stavbi. V enem od 4 stolpov starega obzidja.

Rik Debenjak, eden najpomembnejših slovenskih grafikov in slikarjev, je v Kanalu pustil velik pečat. Vodnik gostom predstavi življenje umetnika in njegovo povezavo s krajem. Ogledamo si aktualno umetniško razstavo.

Po ogledu galerije sledi obisk lokalne tržnice, kjer lahko gostjeokusijo domače sire z Banjške planote ter si ogledajo ponudbo sezonskih pridelkov in ročnih izdelkov

Pomemben del kulturne dediščine Kanala ob Soči predstavlja Valentin Stanič, rojen leta 1774 v bližnjem Bodrežu. Bil je duhovnik, pesnik, alpinist in dobrotnik, znan po svojem vzponu na Triglav in natančni izmeri njegove višine. Močno se je zavzemal za izobraževanje, pomoč revnim in narodno prebujenje. V Kanalu mu je postavljen doprski kip, njegovo delo pa ostaja pomemben del lokalne identitete. V Kanalu je poimenovana Staničeva ulica. Planinsko društvo je novembra 2024 obeleževalo 250 let rojstva Valentina Staniča.

Valentinus Stanič
Slika 18 VALENTIN STANIČ

Slika 19 KIP VALENTINA STANIČA

Slika 20 KIP RIKA DEBENJAKA

Slika 21 TRŽNIŠČA Z DOMAČIM SIROM

6.4 Kosilo v gostilni Križnič

Po ogledu kulturnih znamenitosti se gostje napotijo na kosilo v Gostilno Križnič, ki se nahaja v neposredni bližini glavnega trga.

Na meniju je lokalna sezonska juha, glavna jed iz svežih sestavin ter sladič. Ob obroku gostje okušajo pristne okuse Posočja, pripravljene po tradicionalnih receptih.

Slika 22 GOSTIŠČE KRIŽNIČ Z ENIM OD OBZIDNIH STOLPOV

6.5 Oglad parka Pečno

Po kosilu se skupina odpravi na lahek sproščujoč sprehod do parka Pečno. Pot traja približno 20 minut in vodi skozi urejen park do čudovite razgledne točke kjer se lepo vidi Kanal.

Park Pečno je poznan kot naravni biser območja, kjer so speljane učne poti, primerne za sproščeno raziskovanje narave.

Vodnik predstavi zanimivosti, kot so posebne rastlinske vrste in pomen območja za krajevno skupnost.

Slika 7 ročno izdelane izdelki iz gline

Slika 6 ročno narejena lesna skulptura v parku

5.6 Zaključek vodenja

Ob vrnitvi na avtobusno postajo, vodnik zaključi vodenje z zahvalnim nagovorom in povzetkom dneva. Gostje imajo na voljo nekaj prostega časa za počitek, uživanje v naravi ali fotografiranje.

Dogovorimo se za skupno fotografijo in povabimo goste, da Kanal še kdaj obišejo samostojno ali v okviru drugih dogodkov.

7. Stroški

POSTAVKA	CENA / NA OS.
Vodenje	7 €
Vstopnina galerije	2 €
Kosilo	15 €
Lokalna poskušina	5 €
Skupaj na osebo	29 €
Cena za skupino 15oseb	435 €

Slika 23 tabela stroškov

8. Zaključek

Načrt turističnega vodenja skozi Kanal ob Soči poveže vsa naša čutila.

S sproščenim raziskovanjem gostje skozi svoje oči doživijo čudovito staro mestno jedro, smaragdno reko Sočo in neokrnjeno naravo parka Pečno.

Ob šumenju reke Soče, ki s svojo mogočnostjo oblikuje življenje v Kanalu, se gostje lahko sprostijo in pozabijo na vsakdanje skrbi. Reka, ki jo je v svojih verzih opeval Simon Gregorčič, ostaja vir navdiha in čustev, ki jih gostje začutijo na vsakem koraku.

Preko zgodb, ki jih pripoveduje lokalni vodnik, gostje spoznajo bogato kulturno in tehniško dediščino kraja, polno zanimivih detajlov in tradicij. Zgodbe so ključne, saj prav preko njih oživijo most, galerije, kontrade in vsak kotiček Kanala.

Skozi kulinariko, ob okušanju domačih sirov in lokalnih jedi, gostje spoznajo delček Posočja tudi s svojimi brbončicami. Posebna pozornost je namenjena pristinim lokalnim okusom, ki so plod povezanosti narave, tradicije in truda domačinov.

Vse čutne zaznave se prepletajo z bogato zgodovino Kanala – od srednjeveških časov, trgovskih poti in železarstva do sodobnega kulturnega utripa kraja. Gostje bolje razumejo pomen reke Soče za življenje v Kanalu in spoštujejo tradicijo, ki je oblikovala identiteto tega kraja.

Nenazadnje, ker dan v Kanalu poteka aktivno, ob sprehodih in krajših pohodih, gostje naredijo tudi nekaj zase – za svoje zdravje in dobro počutje na svežem zraku.

Turizem, ki temelji na avtentičnih doživetjih, naravi in lokalnih zgodbah, ima v Kanalu velik potencial za privabljanje gostov, ki iščejo nekaj več – stik z naravo, kulturo in samim seboj.

S to seminarsko nalogo sem tudi sama bolje spoznala zgodovino, kulturne posebnosti in turistične možnosti Kanala ob Soči.

9. Viri

- <https://www.obcinakanal.si>
- <https://www.tic-kanal.si>
- <https://www.tic-kanal.si/sl/galerija-rika-debenjaka>
- <https://www.tic-kanal.si/sl/pecno>

10. Viri slik

- <http://goosteo.nvoplanota.si/dogodki-v-sliki-in-besedi/2018/177-druzenje-s-hojo-ob-sredah-18-4-2018>
- https://www.tripadvisor.com/LocationPhotoDirectLink-g1910062-d4304743-i89246744-Kriznic-Kanal_Slovenian_Littoral_Region.html
- <https://www.mojaobcina.si/kanal-ob-soci/novice/sklic-20-redne-seje-os-obcine-kanal-ob-soci.html>
- https://www.google.com/search?q=kanal+zgodovina&sca_esv=7ffbc6d94dac2745&rlz=1C1GCEA_enSI1024SI1024&udm=2&biw=1536&bih=730&ei=Ye0YaK_ULMTkxc8P_8LsQA&ved=0ahUKEwjv
- https://www.google.com/search?q=kanal+zgodovina&sca_esv=7ffbc6d94dac2745&rlz=1C1GCEA_enSI1024SI1024&udm=2&biw=1536&bih=730&ei=Ye0YaK_ULMTkxc8P_8LsQA&ved=0ahUKEwji
- Lastni viri